

SIRIUS pareiškimas dėl skubaus atsako į pabėgėlių švietimo klausimą

Jokių „naujų mokslo metų“ („atgal į mokyklas“) pabėgėlių vaikų „prarastajai kartai“ Artimuosiuose Rytuose: Europa turi imtis veiksmų

Remiantis Jungtinių Tautų informacija, dėl karo veiksmų Artimuosiuose Rytuose 13 mln. vaikų neteko teisės į išsilavinimą. Kas antras Sirijos pabėgėlis yra vaikas (iš viso – 2,2 mln.). Nuo konflikto pradžios uždaryta ketvirtadalis Sirijos mokyklų, 52 000 mokytojų neteko darbo. Nepaisant nenutrūkstamų JT agentūrų UNICEF ir UNHCR pastangų, pusė iš 2,2 mln. Sirijos pabėgėlių vaikų 2013–2014 mokslo metais nelankė mokyklos dėl mokymosi pertrūkių, išteklių stokos, trūkstamų dokumentų ir būtinybės padėti šeimai užsidirbti pragyvenimui. Pavyzdžiui, Turkijoje dauguma stovyklose gyvenančių mokyklinio amžiaus vaikų mokosi, tačiau miesto teritorijoje, kur didžioji Sirijos pabėgėlių dalis gyvena negalėdami visapusiškai dalyvauti švietimo sistemoje ar neturėdami pakankamos paramos mokytis turkų kalbos, lankomumas krenta iki 25 proc.

Karas ir gyvenamosios vietos netekimas Artimuosiuose Rytuose lemia „prarastosios vaikų kartos“ atsiradimą. Be reikiamo išsilavinimo ir psichosocialinės paramos šie vaikai praras galimybę toliau ugdytis akademinis ir asmeninius gebėjimus. Organizacijos „Gelbėkit vaikus“ duomenimis, ilgalaikės sirų vaikų negrįžimo į mokyklą pasekmės vertinamos 5,4 % Sirijos BVP arba beveik 2 milijardais eurų. JT kreipiasi į šalis-donores ir pavienius asmenis, kad padėtų surinkti 556 milijonus eurų, reikalingų Sirijos vaikų švietimui. Šiuo metu švietimui skiriami vos 2 % tarptautinės humanitarinės paramos.

Deja, pabėgėlių vaikams kelią į išsilavinimą užkertančių priežasčių yra ne vien karo zonose bei stovyklose. Pabėgėliams trūkstant legalių būdų patekti į Europą, šeimoms tenka leisti į ilgą ir pavojingą kelionę, kad pasiektų šalį, kur bus pasiūlyta reali apsauga ir galimybė integruotis. Tokie vaikai kelionėje dažniausiai negauna jokios šviečiamosios ar psichosocialinės paramos, o ir atvykus į daugelį ES priėmimo centrų ir mokyklų sistemų ši parama yra ribota, ypač šalyse, kuriose pabėgėlių atvykimas yra naujas iššūkis. Kai tėvai išvyksta vieni ir planuoja atsivežti vaikus vėliau, šių atvykimą atitolina griežti reikalavimai bei procedūros. EBPO vykdyti PISA tyrimai skelbia, kad kiekvienais metais, praleisti už šalies ribų, turi neigiamą įtaką vaiko imigranto sugebėjimui išmokyti kalbą bei mokykloje pasivyti bendraklasius. Tuo remdamasi EBPO daro išvadą, kad šeimos narių susijungimas turi įvykti kaip įmanoma greičiau.

SIRIUS, kaip migrantų švietimo politikos europinis tinklas, ragina ES ir jos šalis nares reaguoti į specifinius pabėgėlių vaikų ir studentų ES ir užsienyje švietimo poreikius. Jų teisę į išsilavinimą garantuoja tarptautinė teisė, pirmiausia Ženevos konvencija bei ES teisė per Bendrąją Europos prieglobsčio sistemą. Kelerių metų SIRIUS tyrimai patvirtina, kad, be kelių gerosios praktikos pavyzdžių konkrečiose mokyklose ir regionuose, Europos mokytojams iš esmės stinga pasirengimo ir paramos, kad galėtų tinkamai padėti imigrantų vaikams ar mokytų apie imigraciją ir įvairovę. Pabėgėlių bendruomenės taip pat galėtų prisidėti prie savo ir kitų vaikų švietimo padėties gerinimo, kaip tai vyksta Bulgarijoje ir Vengrijoje.

SIRIUS ragina imtis konkretesnių ES veiksmų pabėgėlių švietimo klausimu, remiantis 2014 m. išsamia viešosios politikos darbotvarke bei suinteresuotųjų šalių, tokių kaip Europos mokytojų sąjungų bei suaugusiųjų mokymo organizacijų, rekomendacijomis. Pasirašančiosios organizacijos, suprasdamos laukiančius iššūkius ir paramos pabėgėlių vaikams mastą, skatina Europos institucijas imtis šių veiksmų:

1. Sukurti ir palaikyti ilgalaikę strategiją, kad Europoje esančių vaikų ir jaunuolių iš pabėgėlių šeimų švietimo paramai ES nuostatos ir fondai būtų panaudoti kuo efektyviau.
2. Planuoti šią strategiją per *ad hoc* ES komitetą vaikų ir jaunuolių iš pabėgėlių šeimų švietimo klausimui nagrinėti, įtraukiant susijusias Europos bei tarptautines institucijas ir nevyriausybinės Europos švietimo ar migracijos organizacijas.
3. Strategijos planavimą vykdyti tariantis su Europos Parlamentu bei ekspertais ir pilietine visuomene vienos dienos europinės konferencijos metu.
4. Gerokai padidinti finansavimą ir sukurti atskirus biudžetus pabėgėlių, esančių už ES ribų, švietimui (kaip humanitarinės pagalbos dalį) bei pabėgėlių vaikų ir jaunuolių švietimui (kaip prieglobsčio ir integracijos paramos dalį).
5. Padidinti pabėgėlių vaikų ir studentų, apsaugos pagrindu gaunančių stipendijas mokytis Europoje (taip pat per ES „Erasmus Mundus“ programą), skaičių.
6. Įvertinti priėmimo ir šeimos susivienijimo politikos įtaką vaikų edukaciniam ir psichosocialiniam vystymuisi bei pasiūlyti sprendimų ES lygiu.
7. Pašalinti kliūtis ir įvesti paramos programas pabėgėliams mokytojams ir dėstytojams kvalifikuotis / persikvalifikuoti ir mokytis Europoje.
8. Išskirti ir paremti gerosios praktikos pavyzdžius, teikiančius edukacinę ir psichosocialinę paramą pabėgėliams vaikams ir jaunuoliams.

9. Padedant Europos suaugusiųjų švietimo asociacijai, įvesti specifinę pabėgėlių švietimo kryptį mokymosi visą gyvenimą bei suaugusiųjų mokymo srityse.
 10. Koordinuoti šių veiksmų bei biudžetų įgyvendinimą; paskirti kontaktinius asmenis migrantų ir pabėgėlių švietimo klausimais ES šalių narių švietimo ministerijose bei Europos Komisijos Švietimo ir kultūros generaliniame direktorate.
-